

ปัจจัยที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาค่าการก่อความไม่สงบในพื้นที่

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

FACTORS IMPINGING UPON THE RESOLUTION TO THE INSURGENCY PROBLEMS IN THREE SOUTHERNMOST PROVINCES OF THAILAND

พลอากาศตรี เสนาะ พรรณพิกุล¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาค่าการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย รวมทั้งทำการเปรียบเทียบสิ่งที่ต้องการของแต่ละปัจจัย กับความเป็นจริงหรือสภาพที่เป็นจริง (Real or Reality) โดยสืบค้นข้อมูลจากเอกสาร ความคิดเห็นของผู้บริหารในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่เป็นการเลือกตามความประสงค์ด้วยตัวผู้วิจัยเอง จากกลุ่มของข้าราชการทหาร ตำรวจ พลเรือน และกลุ่มของนักวิชาการ นักการเมืองท้องถิ่น ผู้นำศาสนา และประชาชนทั่วไปในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาค่าการก่อความไม่สงบในพื้นที่ดังกล่าวของหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ประกอบด้วย วัฒนธรรมองค์การ โครงสร้าง และกระบวนการ สภาพที่เป็นจริงมีความเหมาะสมใกล้เคียงกับสิ่งที่ต้องการ สำหรับทรัพยากร และสมรรถนะ ก็มีความเหมาะสมเช่นเดียวกัน จะมีส่วนน้อยที่บุคลากรประพฤตินอกวินัย และต้องเพิ่มการใช้บุคคลของท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหามากยิ่งขึ้น แต่สิ่งที่สำคัญก็คือ ปัจจัยนโยบาย ยุทธศาสตร์/ยุทธวิธี สภาพที่เป็นจริงยังไม่สอดคล้องใกล้เคียงกับสิ่งที่ต้องการมากเท่าที่ควร กล่าวคือ มีการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์/ยุทธวิธีที่ดีแล้ว แต่การนำไปสู่การปฏิบัติยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ และการปฏิบัติจริงบางอย่างก็ขัดแย้งกับนโยบายหรือยุทธศาสตร์ที่กำหนด ฝ่ายการเมืองและหน่วยเกี่ยวข้องต่าง ๆ ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนนโยบาย ยุทธศาสตร์/ยุทธวิธี อย่างเต็มที่ อีกทั้งไม่ได้มีการประเมินผลนโยบาย ยุทธศาสตร์/ยุทธวิธี อย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ : ปัจจัย, การก่อความไม่สงบ, สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

¹ เจ้ากรมการเงินทหารอากาศ กรมการเงินทหารอากาศ

Abstract

The objectives of this qualitative dissertation are to determine factors impinging upon the resolution to the insurgency problems in three southernmost provinces of Thailand, and to compare things required for each factor with what appear as the real or reality. The data were gathered from documentary, the units involving administrators' idea and in-depth interview with the key informants by purposive selection. The key informants were selected from groups of soldiers, police officers, civil officials and group of scholars, local politicians, imams and general people in three southernmost provinces.

It was found from the study that factors impinging upon the resolution to the insurgency problems of the principal units responsible for the matters consisted of, organizational culture, structure and process/ technology, that the real/reality were appropriate and close to what were required. The resources and capabilities were found to be likewise, appropriate to what were expected, there was only a small number of personnel have gone astray and provided that more local dwellers were brought into the ball game of resolving the problems. There existed one more important thing: the policy, strategy/tactic the real situation were still not compatible with what was required. To put it another way, there existed good policy, strategy/ tactics but their implementation were not complete and sufficient. Worse yet were some measures of implementation which were incompatible with the stated policy or strategy. Politicians and units involved did not give enough importance to fully effectively drive the announced policy/strategy/tactic to reality. Moreover there were not evaluate the measures in following up the policy, strategy/tactics.

Keywords: Factors, Insurgency, Three Southernmost Provinces

ความนำ

ในปัจจุบันองค์การที่ไม่ใช่รัฐ (Non State) หรือกลุ่มชนต่าง ๆ ที่เกิดความขัดแย้งกัน ได้มีการพัฒนายุทธวิธีในการต่อสู้เป็นรูปแบบของสงครามอสมมาตร (Asymmetrical Warfare) และวิธีการต่อสู้อย่างหนึ่งที่ใช้ก็คือ การก่อการร้าย (Terrorism) ซึ่งเป็นการใช้ความรุนแรงก่อให้เกิดความหวาดกลัว ใช้วิธีการแบบนอกกฎ กติกา หรือกฎหมายเข้าปฏิบัติการ มุ่งทำร้ายและทำลายฝ่ายตรงข้ามที่มีความขัดแย้งกับกลุ่มของตน ในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมาวิธีการก่อการร้าย ได้กลายเป็นสิ่งที่มนุษยชาติได้รู้จักกันอย่างแพร่หลายมากขึ้น โดยเฉพาะกรณีการขับเครื่องบินพาณิชย์พุ่งชนตึกเวิร์ลเทรดเซนเตอร์ ที่นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 11 กันยายน พ.ศ.2544 ถือเป็นโศกนาฏกรรมครั้งยิ่งใหญ่ของประชาชนผู้บริสุทธิ์ เหตุการณ์ของการก่อการร้ายเมื่อเกิดขึ้นที่ใด ก็ได้บั่นทอนกำลัง สร้างความระส่ำระสายให้กับฝ่ายที่ถูกก่อการ ก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงต่อชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนผู้บริสุทธิ์ เป็นภัยคุกคาม

รูปแบบใหม่ (Non-Traditional Threat) ต่อมวลมนุษยชาติ วิธีการก่อการร้ายได้ถูกนำมาใช้กันมากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเกิดความขัดแย้ง เนื่องจากการปฏิบัติการที่ลงทุนน้อย แต่มีประสิทธิภาพสูงในการใช้เป็นอำนาจต่อรอง เพื่อให้มีการสนองตอบต่อข้อเรียกร้องต่าง ๆ ของกลุ่มหรือองค์การได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้การปฏิบัติการก่อการร้าย ได้ถูกนำมาใช้เป็นอาวุธอย่างหนึ่งของการก่อความไม่สงบ (Insurgency) อยู่ในปัจจุบันนี้

การก่อความไม่สงบ (Insurgency) คือ การกระทำที่ต่อต้านรัฐบาลเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบาย บุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ หรือโครงสร้างการบริหารที่มีอยู่ของรัฐ โดยใช้กำลังมวลชนที่มีอาวุธหรือไม่มีอาวุธ การก่อความไม่สงบจะมีความแตกต่างกับการก่อการร้าย ตรงที่การก่อความไม่สงบเป็นการปฏิบัติการเคลื่อนไหว เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการเมือง (สุรชาติ บำรุงสุข, 2547: 21) ที่ผู้ก่อการได้ดำเนินการอยู่ภายในประเทศของตนเอง และการก่อความไม่สงบเป็นวิธีการอย่างหนึ่ง ที่กลุ่มชนซึ่งเกิดความขัดแย้งใช้ปฏิบัติการเพื่อให้รัฐสนองตอบต่อข้อเรียกร้องของกลุ่มตน การปฏิบัติการก่อความไม่สงบดังกล่าวนี้ ได้เกิดขึ้นมานานแล้ว และได้มีการพัฒนาวิธีการรูปแบบในการกระทำมาอย่างต่อเนื่อง เช่น การก่อความไม่สงบโดยมุ่งเน้นมวลชน (Mass-Oriented Insurgency) การก่อความไม่สงบแบบดั้งเดิม (Traditional Insurgency) การต่อต้านโดยไม่ใช้ความรุนแรง (Non – Violent Resistance) การก่อการจลาจลและการปฏิวัติ (Riot / Revolution) และการก่อการร้าย (Terrorism) เป็นต้น ดังนั้นจึงเป็นเรื่องปกติที่จะเห็นเหตุการณ์ก่อการร้าย หรือการใช้ความรุนแรง อันได้แก่ การวางเพลิง การลอบวางระเบิด และการลอบสังหารประชาชนผู้บริสุทธิ์ ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของการก่อความไม่สงบ ตามที่ได้ปรากฏอยู่ในทุกวันนี้ อย่างไรก็ตาม “ธรรมชาติของการก่อความไม่สงบ ยังคงเป็นการจัดตั้งมวลชน เพื่อปฏิบัติการเคลื่อนไหวให้บรรลุวัตถุประสงค์ในทางการเมือง” (สุรชาติ บำรุงสุข, 2551 : 347) ดังนั้นการเอาชนะการก่อความไม่สงบ (Counterinsurgency) เซอร์ โรเบิร์ต ทัมป์สัน (Sir Robert Thompson) นักวิชาการของอังกฤษ ที่มีประสบการณ์ในการต่อต้านการก่อความไม่สงบที่ประเทศมาเลเซีย ได้ให้แนวคิดไว้ว่า การก่อความไม่สงบเป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non- Traditional Threat) ซึ่งเป็นรูปแบบของสงครามการเมือง จึงต้องใช้ยุทธศาสตร์การต่อสู้ในทางการเมือง มากกว่าในทางการทหาร อีกทั้งเมื่อมองในมุมกลับ อาจไม่ใช่มองกลุ่มก่อการในด้านลบแต่เพียงด้านเดียว ในทางกลับกัน ถ้ากลุ่มก่อการดำเนินการประสบผลสำเร็จ เช่น การก่อความไม่สงบเพื่อแบ่งแยกดินแดนในติมอร์ตะวันออก ออกจากการปกครองของประเทศอินโดนีเซียในปี พ.ศ.2542 จนสามารถแยกตัวเป็นอิสระ และได้รับเอกราชอย่างเต็มตัวเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ.2545 ผู้ก่อความไม่สงบได้กลายเป็นผู้มีเกียรติยศในการก่อตั้งประเทศ หรือโดยนัยแล้ว ยังคงต้องมองผู้ก่อความไม่สงบว่าเป็นมนุษย์ เป็นประชาชน เป็นพลเมืองของรัฐ ที่อาจมีความคิดเห็น และมีวัตถุประสงค์ในทางการเมืองที่แตกต่างกัน

สำหรับประเทศไทยได้ประสบกับเหตุการณ์ของการก่อความไม่สงบ ในลักษณะของการก่อการร้าย หรือการใช้ความรุนแรง ซึ่งนักวิชาการ และนักการทหารหลายท่าน ได้วิเคราะห์ไปในทิศทางเดียวกันว่า มีสาเหตุมาจากประวัติศาสตร์ ศาสนา ขนบประเพณี อัตลักษณ์ ความอคติ และความอยุติธรรม ขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ซึ่งโดยอัตลักษณ์แล้ว ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ใช้ภาษาขยาวิเป็นภาษาประจำถิ่น มีวัฒนธรรมประเพณีเป็นของตนเอง ประกอบกับในทางประวัติศาสตร์พื้นที่ดังกล่าว แต่เดิมเคยเป็นอาณาจักรที่เจริญรุ่งเรือง แต่ต่อมากลายเป็นหัวเมืองประเทศราชของสยาม โดยมีเจ้าเมืองเชื้อสายมลายูเป็นเจ้าผู้ปกครอง จึงได้เคยพยายามก่อกบฏเพื่อแยกตัวเองเป็นอิสระหลายครั้ง แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ จึงมีกลุ่มคนบางกลุ่ม ซึ่งได้รับการถ่ายทอดอุดมการณ์ และแนวความคิดในการแบ่งแยกดินแดน เพื่อทำการปกครองตนเอง เช่น กลุ่มแนวร่วมปฏิวัติแห่งชาติมลายู (The Barisan Revolusi Nsaional /BRN) องค์การปลดปล่อยรัฐปัตตานีหรือองค์การสหปัตตานีเสรี (Persatuan pembebasan Patani Bersatu /PPPB หรือ Patani United Liberation Organization /PULO) และกลุ่มแนวร่วมเพื่อเอกราชปัตตานี (The United Front for the Independence of Pattani/ BERSATU) เป็นต้น รวมทั้งยังมีกลุ่มผู้มีอิทธิพลหรือแสวงหาผลประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การค้ายาเสพติด การค้ำน้ำมันหรือสินค้าน้ำมันผิดกฎหมาย ได้ใช้เงินได้จากสถานการณ์ของความแตกต่างทางด้านประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ความอคติ และความไม่เป็นธรรมในพื้นที่ พยายามปฏิบัติการก่อการร้าย หรือการใช้ความรุนแรงในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อแสดงการต่อต้านอำนาจรัฐ มาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ ยืดเยื้อยาวนาน ซึ่งการปฏิบัติการก่อการร้ายดังกล่าว ก็เพื่อทำให้ประชาชนเป้าหมายเกิดความหวาดกลัว แล้วแสวงหาผลประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่กลุ่มต้องการ

เหตุการณ์ก่อความไม่สงบในรูปแบบของการก่อการร้าย หรือการใช้ความรุนแรงนี้ ได้เริ่มทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น นับตั้งแต่เหตุการณ์ปล้นปืนที่กองพันพัฒนาที่ 4 ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ตำบลปี่เหล็ง อำเภोजะเอย์ จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ.2547 ที่เปรียบเสมือนเป็นเชิงสัญลักษณ์ของการเปิดศักราชแห่งการใช้ความรุนแรง ซึ่งต่อมาได้เกิดเหตุการณ์การก่อการร้าย ทั้งหนักและเบาขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ มีทั้งการฆ่าผู้บริสุทธิ์ ฆ่าพระ การเผาโรงเรียน การวางระเบิด และการโจมตีต่อหน่วยทหารหรือตำรวจ เป็นต้น จนถึงปัจจุบัน (เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2554) ได้เกิดเหตุการณ์การก่อการร้าย หรือการใช้ความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า 11,007 ครั้ง มีผู้เสียชีวิต ไม่น้อยกว่า 4,816 คน บาดเจ็บและทุพพลภาพอีก ไม่น้อยกว่า 7,921 คน (ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, www.deepsouthwatch.org, 1 กันยายน 2554) ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนผู้บริสุทธิ์ และสร้างความหวาดกลัวให้เกิดขึ้นในหมู่ของประชาชน และสังคมเป็นอย่างมาก

เมื่อเหตุการณ์การก่อความไม่สงบในรูปแบบของการก่อการร้าย ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้เกิดบ่อยครั้งขึ้นเรื่อย ๆ รัฐบาลที่บริหารประเทศในปี พ.ศ.2547 จึงจำเป็นต้องยอมรับถึงความเป็นจริงของสถานการณ์ ว่าปัญหาการเกิดความรุนแรงในพื้นที่ ไม่ใช่เรื่องของโจรผู้ร้ายธรรมดาทั่วไป หรือโจรกระจอก อีกทั้งได้มีปฏิริยาของนักวิชาการ อดีตนายทหารที่เคยปฏิบัติงานในพื้นที่ภาคใต้ สื่อมวลชน และประชาชนทั่วไป ได้แสดงออกให้เห็นถึงความต้องการ ให้มีการแก้ไขปัญหาความไม่ปลอดภัยที่เกิดขึ้น อย่างเป็นทางการ รัฐบาลจึงต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว อยู่ในลำดับต้น ๆ โดยได้มีการกำหนดนโยบายให้บูรณาการการปฏิบัติงานของทุกองค์การภาครัฐ ในการป้องกันและต่อต้านการก่อความไม่สงบ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ด้วยความเข้าใจและเข้าถึงประชาชน ปฏิบัติงานในเชิงรุก และเสริมสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน โดยได้มีการจัดตั้งกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) ขึ้นมา เพื่อบริหารงานแบบบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่ร่วมกันแก้ไขปัญหาในพื้นที่

จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้รัฐบาลในสมัยต่อมา ก็ได้มีการกำหนดนโยบายการสร้างความปลอดภัย และความสามัคคีของคนในชาติโดยไม่สร้างความแตกแยกในพื้นที่ ([http:// www. southpeace.go.th](http://www.southpeace.go.th), 20 มกราคม 2553) ใช้มาตรการทางการเมืองและแนวทางสันติวิธี ในการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งให้น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่าเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการแก้ไขสถานการณ์ อีกทั้งได้ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารใหม่ โดยแปรสภาพ กอ.สสจ.ชด. เป็นกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค 4 ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค 4 สน.) และเป็นหน่วยงานหลักในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมทั้งให้หรือฟื้นฟู สอ.บต. ซึ่งถูกยุบไปเมื่อปี พ.ศ.2545 กลับขึ้นมาใหม่ เพื่อช่วยดำเนินการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้จนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ได้ร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง จัดทำยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล เพื่อให้ส่วนราชการต่าง ๆ ที่ร่วมกันแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล โดยได้มีการจัดทำเป็นยุทธศาสตร์ 4 ปี ไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 และมีการปรับปรุงพัฒนาเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 2 ประการ คือ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง และยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบ หรือการก่อการร้ายในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประสบผลสำเร็จในการดำเนินการ และสามารถนำสันติสุขกลับคืนมาสู่พื้นที่ดังกล่าวให้ได้โดยเร็ว

อย่างไรก็ตามทุกภาคส่วนคงต้องยอมรับต่อสภาพความเป็นจริงในปัจจุบันว่า กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ ยังคงมีการปฏิบัติการใช้ความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ อยู่เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ไม่มีทีท่าว่าจะเกิดความสงบและสันติสุขขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายในระยะเวลาอันใกล้นี้ ทุกฝ่ายคงต้องยอมรับว่าปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่ดังกล่าว มีความสำคัญอย่างมาก และกลายเป็นปัญหาใหญ่ ซึ่งภาครัฐจะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาด้วยทรัพยากรวิธีการบริหาร และการจัดการที่เหมาะสม ไม่เช่นนั้นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวคงจะไม่ประสบความสำเร็จ ในเมื่อเหตุการณ์การก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังคงดำรงอยู่ แสดงให้เห็นว่าการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ยังไม่เกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง เรื่องที่เกี่ยวกับปัญหาการก่อความไม่สงบในรูปแบบของการก่อการร้ายในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงยังคงมีความน่าสนใจในการศึกษา เพื่อก่อให้เกิดองค์ความรู้ที่หลากหลายในเรื่องดังกล่าวนี้

ในปัจจุบันเรื่องของการก่อความไม่สงบ หรือการก่อการร้ายในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความสนใจและทำการ ศึกษาไว้บ้างแล้ว อาทิเช่น รองศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข (2553) ได้ทำการศึกษาวิจัย โครงการความมั่นคงศึกษา (Security Studies Project) เพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านความมั่นคงให้กับรัฐและสังคม ไว้ใช้เป็นเครื่องมือในการต่อสู้กับความท้าทายใหม่ ที่เกิดขึ้นในบริบทต่าง ๆ โดยได้เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ เกี่ยวกับการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ในเรื่องประวัติความเป็นมาของอาณาจักรปัตตานี กลุ่มแบ่งแยกดินแดนต่าง ๆ ยุทธศาสตร์และยุทธวิธีของกลุ่มดังกล่าว และการต่อต้านการก่อความไม่สงบตามแนวคิดของ เซอร์ โรเบิร์ต ทอมป์สัน เป็นต้น ศาสตราจารย์ ดร.ดันแคน แม็ค คาร์โก (Duncan Mc Cargo) (Cargo, 2007) ได้ศึกษาวิจัยไว้ในเรื่อง Rethinking Thailand's Southern Violence เป็นการศึกษาวิจัยสถานการณ์การก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งในเชิงนโยบายและการปฏิบัติ โดยได้สรุปเหตุการณ์ความขัดแย้งในพื้นที่ดังกล่าวว่ามีปัญหาความขัดแย้งของชาวไทยเชื้อสายมาเลย์มุสลิมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ มาอย่างยาวนานแล้ว และเริ่มรับรู้กันอย่างกว้างขวาง ในสมัยรัฐบาล พลเอก

เปรม ติณสูลานนท์ (ปี พ.ศ.2523-2531) แต่การดำเนินนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐบาลขณะนั้น มีความเข้มแข็ง เหตุการณ์ความรุนแรงต่าง ๆ จึงถูกจัดการให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ในสมัยรัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้ทำการปรับเปลี่ยนโครงสร้างด้านความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรากฏว่ามวลชนของชาวไทยเชื้อสายมาเลย์มุสลิม กลับเพิ่มจำนวน และมีความเข้มแข็งมากขึ้น โดยได้กระทำการต่อต้านอำนาจรัฐอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลได้แก้ไขปัญหาด้วยวิธีการปราบปรามที่เข้มข้น รุนแรงกับกลุ่มดังกล่าว แต่ไม่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้รัฐบาลในสมัยต่อมาที่มี พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้พยายามใช้นโยบายที่ลดความรุนแรงของการปราบปรามลง แต่ทว่าเหตุการณ์ความรุนแรงก็ยังยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องตลอดเรื่อยมา เสมือนกับว่าสถานการณ์ได้ก้าวข้าม จุดกลับคืนสู่ความสงบไปเรียบร้อยแล้ว ศาสตราจารย์ นายแพทย์ วันชัย วัฒนศัพท์ (2551) ได้ศึกษากระบวนการสู่ทางออกในปัญหาภาคใต้ และสรุปไว้ว่า ปัญหาภาคใต้เป็นประเด็นที่ผสมผสานของชาติพันธุ์ของพี่น้องชาวมลายูปาตานี ที่ประสงค์จะรักษาอัตลักษณ์ ทั้งภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ผูกพันมาแต่ดั้งเดิม ความคิดแบ่งแยกดินแดนนั้นยังมีอยู่ แต่ไม่น่าจะเป็นแนวคิดของคนส่วนใหญ่ การสานเสวนาทางออก หรือประสาเสวนากับประชาชนในท้องถิ่น โดยการฟังอย่างเข้าใจ เอาใจเขามาใส่ใจเรา สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ให้ออกสคนในท้องถิ่นดูแลชีวิตและทรัพย์สินของเขาเองมากขึ้น เปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคม ได้มีบทบาทในการสร้างสันติภาพ และสิ่งที่สำคัญก็คือ จะต้องสร้างความไว้วางใจ พื้นความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้น โดยทำความเข้าใจต่าง ๆ ให้ปรากฏ ใช้ความกรุณา นำจัดการให้เกิดความยุติธรรมทั้งทางกฎหมาย และยุติธรรมทางสังคม ซึ่งสันติภาพจะไม่เกิดขึ้นเลย ถ้าสันติภาพนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่บนความยุติธรรม

อย่างไรก็ตามในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะทำการ ศึกษาเกี่ยวกับการก่อความไม่สงบ หรือการก่อการร้ายในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ในมุมมองที่แตกต่างออกไป โดยจะเป็นการ ศึกษาและรวบรวมความรู้เกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่ดังกล่าว ในเชิงการบริหารภาครัฐทั่วไป (General Public Administration) ตามแนวทาง Post Modernism บนพื้นฐานของ ดร.เจมส์ เดวิด ทอมป์สัน (Dr. James David Thompson) ซึ่งเขียนไว้ในหนังสือ Organization in Action (Thompson, 1967) ที่อ้างในผลงานของศาสตราจารย์ ดร.ดิน ปรัชญพฤทธิ์ ในการวิเคราะห์พฤติกรรมและการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบดังกล่าว ในบริบทขององค์กรและสภาพแวดล้อม (ดิน ปรัชญพฤทธิ์, 2551 : 3) ซึ่งมีปัจจัยสำคัญ ที่จะทำการศึกษา จำนวน 6 ปัจจัย ประกอบด้วย วัฒนธรรมองค์กร (Culture) นโยบาย ยุทธศาสตร์/ยุทธวิธี (Policy, Strategy/Tactics) โครงสร้าง (Structure) กระบวนการ (Process/ Technology) ทรัพยากร (Resource) และสมรรถนะ (Capabilities) ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางด้านวิชาการ การบริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปพิจารณาใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหา การก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย และสิ่งที่ควรจะเป็นหรือสิ่งที่ต้องการของปัจจัยต่าง ๆ เหล่านั้น
- 2) เพื่อเปรียบเทียบสิ่งที่ควรจะเป็นหรือสิ่งที่ต้องการของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหา การก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย กับความเป็นจริงหรือสภาพที่เป็นจริง (Real or Reality)

กรอบแนวคิดการวิจัย

1) ศึกษาปัจจัย ซึ่งได้ตั้งสมมติฐานว่า ได้แก่วัฒนธรรมองค์การ นโยบาย ยุทธศาสตร์/ยุทธวิธี โครงสร้าง กระบวนการ ทรัพยากร และสมรรถนะ ในการวิเคราะห์สิ่งที่จะต้องเป็น หรือสิ่งที่ต้องการของแต่ละปัจจัย โดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการที่ได้รับการยอมรับ และความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องตามบริบทที่แท้จริงขององค์การในขณะนั้นประกอบด้วย

2) ใช้วิธีการประเมินแบบดั้งเดิม ด้วยการเปรียบเทียบสิ่งที่ต้องการของแต่ละปัจจัยกับความเป็นจริงหรือสภาพที่เป็นจริง เพื่อให้ได้ทราบความเหมือนหรือความแตกต่างกัน ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์ในเชิงอุดมคติ หรือคลาสสิกได้ว่า ถ้าสภาพความเป็นจริงอยู่ในเกณฑ์ที่ดี มีความเหมาะสม หรือใกล้เคียงกับสิ่งที่ต้องการแล้ว พฤติกรรมการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็จะเป็นไปในทิศทางที่ดี ที่พึงประสงค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยสืบค้นข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานของหน่วยงานราชการ และบทความที่เกี่ยวข้อง (Documentary) จากแหล่ง ข้อมูล ได้แก่ ห้องสมุด สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานข่าวกรองแห่งชาติ ศูนย์รักษาความปลอดภัย กอ.รมน. กอ.รมน.ภาค 4 สน. สอ.บต. และระบบ Internet เป็นต้น และการรวบรวมความคิดเห็นของผู้บริหารในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ผู้ช่วยเสนาธิการทหารบกฝ่ายยุทธการ ประธานคณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนราธิวาส และรองศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข เป็นต้น รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยได้คัดเลือกจากกลุ่มของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วยข้าราชการทหาร ตำรวจ พลเรือน และกลุ่มของนักการเมืองท้องถิ่น นักวิชาการ ผู้นำศาสนา และประชาชนทั่วไปในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก เป็นการเลือกตามความประสงค์ (Purposive Selection) ด้วยตัวผู้วิจัยเอง โดยคำนึงถึงความเป็นตัวแทนของกลุ่ม เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ หรือมีข้อมูลเป็นที่ยอมรับในหน่วยงาน หรือในชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์การก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) รวบรวมโดยการเข้าร่วมรับฟังการประชุม การเสวนา จำนวน 9 กลุ่ม ได้แก่ การอภิปรายทางวิชาการ “6 ปีกับการแก้ปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” “3 จังหวัดภาคใต้กับแนวคิดเรื่องการแบ่งแยกดินแดน” การสัมมนาวิชาการของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ เป็นต้น และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน 30 คน ประกอบด้วยข้าราชการทหาร จำนวน 8 คน ตำรวจ จำนวน 3 คน พลเรือน จำนวน 3 คน นักการเมืองท้องถิ่น นักวิชาการ ผู้นำศาสนา จำนวน 8 คน และประชาชนทั่วไปในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 8 คน อาทิเช่น รองผู้บัญชาการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เสนาธิการกองพลทหารราบที่ 15 และอดีตผู้ก่อการร้ายกลุ่มพูโล (PULO) เก่า เป็นต้น ทำการสัมภาษณ์ด้วยตัวผู้วิจัยเอง ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และทำการบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ในประเด็นสำคัญต่าง ๆ ไว้โดยละเอียด ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยทำการสืบค้นเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ จากแหล่งข้อมูล ด้วยตัวผู้วิจัยเองเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ในบางส่วนจะเป็นการขอให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ช่วยทำการสืบค้นข้อมูลและจัดส่งมาให้

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลแบบการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์เชิงตีความตัวบท (Interpretive Textual Analysis) โดยใช้ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาประกอบกันในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้ผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้

ผลการวิจัย

เมื่อได้ทำการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย จำนวน 6 ปัจจัย ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว เพื่อจะนำมาวิเคราะห์พฤติกรรมการแก้ไขปัญหา ในบริบทขององค์การและสภาพแวดล้อม ได้ผลการศึกษิตโดยสรุปดังนี้

1. วัฒนธรรมองค์การ (Culture)

วัฒนธรรมองค์การของหน่วยงานหลักในการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องการวัฒนธรรมองค์การที่มีการถ่วงดุลกันอย่างเหมาะสม ทั้งในลักษณะของการรวบอำนาจไว้ที่ผู้บริหารสูงสุด ที่การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ สามารถกระทำได้อย่างรวดเร็วทันต่อสถานการณ์ และการยึดถือกฎหมาย คำสั่ง กฎระเบียบ และความถูกต้อง รวมทั้งการใช้ ผู้นำงาน การประสานงาน และความสมัคปรมาสามัคคี ปรีภษาหรือร่วมกันแก้ไขปัญหา ซึ่งสภาพความเป็นจริงของหน่วยงานหลักในปัจจุบัน การตัดสินใจอยู่ที่ผู้บริหารสูงสุดและอยู่ที่ศูนย์กลาง มีระเบียบปฏิบัติประจำ (รปป./รปจ.) สำหรับการปฏิบัติงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร มีการตั้งคณะทำงานที่มีการใช้ผู้นำงานร่วมกันแก้ไขปัญหา รวมทั้งมีการประชุมปรึกษาหารือเพื่อร่วมกันดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เป็นประจำ ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบสิ่งที่ต้องการ กับความเป็นจริงหรือสภาพที่เป็นจริงแล้ว สรุปได้ว่า มีความสอดคล้องใกล้เคียงกัน

2. นโยบาย ยุทธศาสตร์/ ยุทธวิธี (Policy, Strategy/ Tactics)

นโยบาย (Policy) การแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สิ่งที่ต้องการ คือ ต้องยึดถือแนวคิดการเมืองนำการทหาร ไม่ใช่การใช้มาตรการทางทหารในรูปของการค้นหาและทำลาย (Search and Destroy) หรือจับกุมและปราบปรามด้วยการใช้มาตรการทางกฎหมายอย่างสุดขั้ว จะต้องใช้หลักสันติวิธีในการแก้ปัญหา ด้วยการเอาชนะที่ความคิดและจิตใจของประชาชน (Heart and Mind) และต้องคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน รวมทั้งต้องจัดการให้เกิดความยุติธรรมทั้งทางกฎหมาย และยุติธรรมทางสังคมด้วย ซึ่งนอกจากการกำหนดนโยบายไว้ อย่างชัดเจนแล้ว ยังต้องมีการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (Policy Implementation) อย่างเป็นป็นรูปธรรม และต้องมีการประเมินผลนโยบาย (Policy Evaluation) เพื่อให้ทราบผลว่าการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เป็นไปตามเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์หรือไม่ด้วย

เมื่อเปรียบเทียบสิ่งที่ต้องการของนโยบาย กับความเป็นจริงหรือสภาพที่เป็นจริง พบว่า การกำหนดนโยบาย มีการกำหนดได้ดีและมีความสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการ ส่วนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (Policy Implementation) เมื่อดูในช่วงอดีตสมัยรัฐบาล พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เห็นได้ชัดเจนว่ามีบางเรื่อง ที่มีทิศทางที่ตรงกันข้ามกับนโยบายเกิดขึ้น เช่น การที่ตำรวจใช้วิธีการอุ้มผู้ต้องสงสัย หรือการหายตัวไปของนายสมชาย นีละไพจิตร ประธานชมรมนักกฎหมายมุสลิม ที่รับทำคดีเกี่ยวกับความมั่นคงในสามจังหวัดชายแดนใต้ การเกิดเหตุการณ์รุนแรงที่มีสขิดกรือเซะ ตำบลตันหยงลูโละ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ที่ทำให้มีผู้เสียชีวิต 32 คน และเหตุการณ์ที่สถานีตำรวจภูธร อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ที่ทำให้มีผู้เสียชีวิตรวมกันถึง 85 คน และถูกจับกุมมากถึง 1,300 คน เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นความเป็นจริงของการปฏิบัติตามนโยบายในอดีตว่า ไม่เป็นไปตามสิ่งที่ควรจะเป็น เป็นพฤติกรรมที่ไม่พึง

ประสงค์ และไม่ได้ทำให้เหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ลดลงแต่อย่างใด เมื่อมาถึงในช่วงปัจจุบันสมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติมีความสอดคล้องกับตัวนโยบายมากยิ่งขึ้น การใช้วิธีการปราบปรามอย่างรุนแรงที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนมีน้อยลง แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีหลายสิ่งที่ยังไม่เป็นไปตามสิ่งที่ต้องการ กล่าวคือ บทบาทของฝ่ายการเมืองที่มีส่วนสำคัญในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ไม่ได้ทำหน้าที่อย่างเต็มที่ การที่ท้องถิ่นถูกตัดขาด ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ซึ่งถือว่าเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณที่มีบทบาทสำคัญต่อวิถีการปฏิบัติตน และสามารถสร้างความเข้าใจร่วมกันของคนในสังคมแห่งนี้ ไม่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาภาคเท่าที่ควร อีกทั้งยังมีการทุจริตริบไถของเจ้าหน้าที่รัฐ บางฝ่าย บางคน และเจ้าหน้าที่บางคนไม่ซื่อใจชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือกับรัฐ และไปให้การสนับสนุนกับกลุ่มผู้ก่อการ เป็นต้น ทั้งนี้การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในภาพรวมเป็นไปในลักษณะที่บางเรื่องบางประเด็นได้มีการนำไปสู่การปฏิบัติ บางประเด็นยังไม่ได้นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม บางประเด็นก็มีการนำไปสู่การปฏิบัติบ้างเพียงบางส่วน และการปฏิบัติจริงบางอย่างก็ไม่ได้เป็นไปตามที่นโยบายได้กำหนดไว้

อีกทั้งในส่วนของการประเมินผลนโยบาย (Policy Evaluation) ที่เป็นรูปธรรมของภาครัฐ ที่มีการแสดงต่อสาธารณะ หรือที่มีเป็นเอกสารจะหาดูได้ยาก ซึ่งถ้าไม่มีการประเมินผลก็ไม่สามารถรับทราบได้ว่านโยบายได้ถูกนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ และแสดงถึงการไม่เอาใจใส่หรือจริงจังกับนโยบายที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบสิ่งที่ต้องการ ของนโยบายการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กับความเป็นจริงหรือสภาพที่เป็นจริงแล้ว สามารถสรุปได้ว่า ความเป็นจริงของเรื่องนโยบายยังไม่ดีเพียงพอ ยังไม่สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการมากเท่าที่ควร

สำหรับยุทธศาสตร์/ยุทธวิธี (Strategy/ Tactics) สิ่งที่ต้องการ ก็คือ ยุทธศาสตร์จะต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นที่จะดำรงประเทศไว้ให้เป็นอิสระ เอกราช และเอกภาพ ต้องดำเนินการตามกฎหมาย และแบ่งมอบหน้าที่และความรับผิดชอบให้กับหน่วยงานต่าง ๆ อย่างชัดเจน บูรณาการในการปฏิบัติ และให้ความสำคัญต่อการบ่อนทำลายทางการเมือง มากกว่าการเอาชนะต่อตัวผู้ก่อความรุนแรง ด้วยการแยกผู้ก่อความไม่สงบไม่ให้ติดต่อกับประชาชน หรือแยกปลาออกจากน้ำให้ได้ อีกทั้งต้องรู้จักพื้นที่ รู้จักคน ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศาสนา หมู่บ้าน หรือแม้แต่ถนน ทำความคุ้นเคยกับประชาชน ผู้นำชุมชน หรือเรียกอย่างรวม ๆ ว่าเป็นความรู้ทางวัฒนธรรม (Cultural Knowledge) รวมทั้งการสร้างสันติภาพด้วยการเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรมรุนแรง ด้วยการใช้ความสมานฉันท์ และการก้าวข้ามความขัดแย้ง (Transcend) ไปให้ได้ ทั้งนี้จะต้องไม่บังคับใช้กฎหมายอย่างสุดขั้ว โดยให้ความสมดุลกับความแตกต่างทางวัฒนธรรมด้วย และเช่นเดียวกับนโยบาย เมื่อกำหนดยุทธศาสตร์ไว้อย่างชัดเจนแล้ว ต้องนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) อย่างเป็นรูปธรรม และมีการประเมินผลยุทธศาสตร์ (Strategy Evaluation) เพื่อดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุง และทำให้ทราบผลสำเร็จแท้จริงที่เกิดขึ้นด้วย อีกทั้งจะต้องมีการกำหนดยุทธวิธี (Tactics) หรือวิธีปฏิบัติที่จะต้องจัดกิจกรรม วิธีการ มาตรการ แผนงาน หรืองาน โครงการ ที่จะทำให้ยุทธศาสตร์ที่จัดทำไว้ เป็นจริงขึ้นมาอย่างเป็นรูปธรรมอีกด้วย

เมื่อเปรียบเทียบสิ่งที่ต้องการของยุทธศาสตร์/ยุทธวิธี กับความเป็นจริงหรือสภาพที่เป็นจริงแล้ว พบว่า เพิ่งจะมีการกำหนดยุทธศาสตร์ การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เป็นรูปธรรมจริง ๆ เมื่อปี พ.ศ.2550 แต่หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ก็ได้กำหนดยุทธศาสตร์/ยุทธวิธีได้ดี มีความสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการตามที่ได้กล่าวข้างต้น รวมทั้งได้มีการปรับปรุงยุทธศาสตร์ให้มีความครอบคลุมเหมาะสมกับสถานการณ์มากขึ้นด้วย อีกทั้งการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) ได้มีการกำหนดแนวคิด แผนงาน โครงการ มาตรการ และ

กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อมารองรับการปฏิบัติ ที่จะทำให้อุทธศาสตร์ประสบผลสำเร็จไว้มากพอสมควร โดยที่บางแผนงาน โครงการ และมาตรการ ก็มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม เช่น โครงการเยาวชนทำดีมีอาชีพ โครงการคุณล้นนันทารุ มาตรการเน้นย้ำเจ้าหน้าที่เคาท์พินหลักกฎหมาย และไม่ให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน และมาตรการบูรณาการใช้กำลัง ทหาร ตำรวจ ฝ่ายปกครอง กำลังประชาชนและเครือข่ายภาคประชาชน ในการดูแลพื้นที่ เป็นต้น อย่างไรก็ตามบาง โครงการก็มีการดำเนินการเพียงบางส่วน แต่บางโครงการก็ยังไม่มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม

ถึงแม้ว่าจะมีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหา การก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดน ภาคใต้ ที่ค่อนข้างดี และมีการนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ ด้วยการกำหนดแนวคิด แผนงาน โครงการ มาตรการ และ กิจกรรมต่าง ๆ อยู่พอสมควรตามที่ได้กล่าวข้างต้น แต่ความเป็นจริงหรือสภาพที่เป็นจริง ในการปฏิบัติบางส่วนก็ยังไม่ สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการ เช่น กำลังพลในระดับ นายทหารชั้นประทวน หรือทหารพรานบางคน ไม่เข้าใจในยุทธศาสตร์ ที่กำหนดไว้ ไม่ค่อยให้ความสนใจกับเรื่องการสร้างสมานฉันท์ ใช้คำพูดหรือการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมสร้างความคับ แค้นใจให้กับคนมุสลิมในพื้นที่ การดำเนินการบางมาตรการหรือบางโครงการไม่เหมาะสม ไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจัง เต็มที่ และไม่มีการประเมินผลโครงการ เช่น การตั้งจุดตรวจ ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม ไม่สามารถสกัดการ เคลื่อนไหวของฝ่ายก่อความไม่สงบได้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ห่วงความปลอดภัยของตัวเอง การให้ความช่วยเหลือการ ประกอบอาชีพของประชาชนในพื้นที่ ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน เจ้าหน้าที่รัฐมีการทุจริตการซื้อสัตว์ เลี้ยง ซื่ออุปถัมภ์ในการจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่ทำให้มาไม่ถึงประชาชน เป็นต้น อีกทั้งส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ขาดการบูรณาการงบประมาณและการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์อย่างจริงจัง ทำให้การดำเนินโครงการหรือกิจกรรม มุ่งหวังผลลัพธ์ไปคนละอย่าง ผลสำเร็จในภาพรวมจึงไม่เกิดขึ้น และที่สำคัญก็คือ ปัญหาแทรกซ้อนที่มีกลุ่ม ผลประโยชน์ 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มชาเสพติด และน้ำมันเถื่อน จ่ายเงินให้เจ้าหน้าที่ที่ทุจริต เพื่อความสะดวกในการ ดำเนินการ ซึ่งถ้าเสียผลประโยชน์จากการถูกจับกุมหรือถูกรื้อไฉจะสนับสนุนให้เกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้นในพื้นที่ทันที โดยมีวัตถุประสงค์แอบแฝงที่จะแก้แค้น หรือเก็บเจ้าหน้าที่ที่รีดไถดังกล่าวนี้ด้วย

อีกทั้งยังมีนักการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น ไปจนถึงระดับชาติบางคน สนับสนุนการก่อเหตุรุนแรง เพื่อโยน ความผิดให้กับฝ่ายตรงข้าม โดยหวังผลประโยชน์ในด้านต่าง ๆ รวมทั้งคะแนนเสียงของตนเอง เจ้าหน้าที่รัฐบางคนยังมิ การทุจริตรับสินบนต่าง ๆ และหากินกับการก่อความไม่สงบ เช่น ทุจริตจากการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ มีการเรียกร ับค่าหัวคิว จากงานก่อสร้าง ปรับปรุง ซ่อมแซมสิ่งที่ถูกเผา ถูกระเบิด จึงทำให้เกิดเหตุการณ์รุนแรงไม่ยุติ เป็นต้น อีกทั้งผู้ก่อความไม่สงบตัวจริง ๆ มักไม่ค่อยอยู่ในพื้นที่ การจับกุมตัวผู้ก่อการจริง ๆ กระทำได้ยาก ผู้ที่เคลื่อนไหวอยู่ ในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพวกแนวร่วม ที่มีผลประโยชน์แอบแฝง บางคนมาเป็นทหารพราน ผู้นำชุมชน ผู้แทนท้องถิ่น ไม่ สามารถแยกแยะระหว่างผู้ก่อความไม่สงบกับชาวบ้านปกติได้ ทำให้การที่จะแยกผู้ก่อความไม่สงบไม่ให้ติดต่อกับ ประชาชน หรือแยกปลาออกจากน้ำกระทำได้ยาก และพวกแนวร่วมต่าง ๆ เหล่านี้ จะมีการแจ้งข่าวการเคลื่อนไหวของ เจ้าหน้าที่รัฐระหว่างกัน การตรวจค้น จับกุมผู้ต้องสงสัยต่าง ๆ จึงมักล้มเหลวอยู่เสมอ และที่สำคัญอีกอย่างก็คือ การ ประเมินผลยุทธศาสตร์ที่เป็นรูปธรรม ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่มีการแสดงต่อสาธารณะ หรือที่มีเป็นเอกสารหา ดูได้ยาก หรือเป็นความลับที่ไม่มีการเปิดเผย ซึ่งไม่สอดคล้องกับการบริหารในยุคโลกาภิวัตน์ ที่ประชาชนควรจะต้อง ทราบผลการดำเนินการดังกล่าว และมีส่วนร่วมหรือมีส่วนช่วยผลักดัน การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ให้ประสบ ความสำเร็จด้วย เมื่อเปรียบเทียบสิ่งที่ต้องการของยุทธศาสตร์/ยุทธวิธี กับความเป็นจริงหรือสภาพที่เป็นจริงแล้ว ยังไม่ ดีเพียงพอหรือยังไม่สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการมากเท่าที่ควร

ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบสิ่งที่ต้องการ ของนโยบาย ยุทธศาสตร์/ ยุทธวิธี ในการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กับความเป็นจริงหรือสภาพที่เป็นจริงในภาพรวม สามารถสรุปได้ว่า ยังไม่มีความสอดคล้องใกล้เคียงกันมากเท่าที่ควร

3. โครงสร้าง (Structure)

โครงสร้าง ของหน่วยงานหลักในการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีลักษณะการปฏิบัติงานที่เป็นระเบียบปฏิบัติการ (Operation) ควรเป็นโครงสร้างแบบ Mechanistic Structure ที่มีความเป็นทางการ (Formalization) สูง มีลำดับชั้นการบังคับบัญชาที่ชัดเจน มีการกำหนดหน้าที่แบบตายตัว มีการควบคุมแบบรวมอำนาจ รวมทั้งต้องมีความเด็ดขาด ความรวดเร็วในการตัดสินใจ และความรวดเร็วในการสั่งการในการปฏิบัติต่าง ๆ ตลอดจนต้องมีความเด็ดขาดในการบัญชาการและควบคุม (Command and Control) ทั้งนี้จะต้องมีการจัดหน่วยงานย่อยภายในจำนวนที่มากพอ และต้องมีการจัดแบ่งหน้าที่ออกเป็นหลายด้านที่แตกต่างกันไป ทั้งการปฏิบัติการด้านการทหาร การปฏิบัติการจิตวิทยามวลชน การพัฒนาพื้นที่ และการส่งกำลังบำรุง เป็นต้น

สำหรับความเป็นจริงหรือสภาพที่เป็นจริง โครงสร้างองค์การโดยภาพรวม มีลักษณะ Mechanistic Structure มีการจัดอัตราในแบบกรม กอง แผนก ฝ่าย และแบบกองพล กรม กองพัน กองร้อย หมวด หมู่ ตามภารกิจที่ปฏิบัติ มีการกำหนดหน้าที่ที่ตายตัว มีความเป็นทางการสูงมาก มีระบบการบัญชาการและควบคุม (Command and Control) ที่ชัดเจน มีการจัดหน่วยงานย่อยภายในหลายหน่วยงาน และจัดแบ่งหน้าที่ที่แตกต่างกันไป จึงสรุปได้ว่า สภาพที่เป็นจริงของโครงสร้างองค์การ มีความเหมาะสมกับการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น และมีความสอดคล้องใกล้เคียงกับสิ่งที่ต้องการตามที่กล่าวข้างต้น

4. กระบวนการ (Process/Technology)

กระบวนการ ของหน่วยงานหลักในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สิ่งที่ต้องการ ควรมีเทคโนโลยีแบบหลายระบบรวมกันหรือแบบเข้มข้น (Intensive Technology) โดยที่หน่วยงานต้องดำเนินการในหลาย ๆ ด้านไปพร้อม ๆ กัน เช่น การเตรียมความพร้อม การป้องกันรักษาความปลอดภัย การปราบปราม การปฏิบัติการจิตวิทยาหรืองานมวลชน และงานด้านการพัฒนา เป็นต้น ซึ่งจะต้องดำเนินการในลักษณะนี้จนกว่าจะเกิดความสงบและสันติสุข (Output) ขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจะต้องมีทรัพยากรที่จะใช้ในการปฏิบัติการต่าง ๆ ได้แก่ กำลังพล ยุทธภัณฑ์ เครื่องมือ เครื่องจักร งบประมาณ และเทคโนโลยี ให้เลือกใช้ได้อย่างเพียงพอ และเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มี Feed back และข้อมูลข่าวสาร เพื่อปรับปรุงการใช้ทรัพยากร และการปฏิบัติการได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งจะต้องมีการทำงานที่ประสานสอดคล้องกัน (Orchestration) ของหน่วยงานย่อยต่าง ๆ เปรียบเหมือนกับการบรรเลงเพลงของวงดนตรี Orchestra ให้ไพเราะด้วย ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบสิ่งที่ต้องการของกระบวนการของหน่วยงานหลักในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กับสภาพที่เป็นจริง พบว่า มีกระบวนการเป็นแบบ Intensive Technology ที่มีการทำงานหลาย ๆ งานพร้อมกันหรือในเวลาใกล้เคียงกัน มีทรัพยากรเพียงพอ และหน่วยงานย่อยมีการทำงานที่ประสานสอดคล้องกัน เป็นอย่างดี สิ่งที่จะควรจะเป็นหรือสิ่งที่ต้องการ กับความเป็นจริง จึงมีความสอดคล้องใกล้เคียงกัน

5. ทรัพยากร (Resource)

ทรัพยากร ของหน่วยงานหลักในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สิ่งที่จะควรจะเป็นหรือสิ่งที่ต้องการ ในภาพรวมของทรัพยากรทั้ง Man, Money, Material และ Machine จะต้องมีทั้งในเชิงของ

ปริมาณ คือ จำนวนที่เพียงพอ ไม่มากหรือน้อยจนเกินไป และในเชิงคุณภาพก็ต้องมีคุณภาพที่ดี ไม่มีสภาพเก่าจนเกินไปหรือชำรุด และสามารถใช้งานได้อย่างเหมาะสมกับการปฏิบัติการกิจ อาทิเช่น ทรัพยากร Man หรือ บุคลากร ต้องมีวินัย ร่างกายแข็งแรง ทำทางเป็นมิตร จิตใจกล้าหาญ รู้จักให้อภัย ใช้ความดีในลักษณะห่วงใยมากกว่าข่มขู่ มีความชำนาญพื้นที่ และรู้จักประชาชน หรือ Material และ Machine จะต้องมียานพาหนะที่มีเครื่องยนต์ดี มีน้ำมัน มีป็นที่ยังได้ไม่ติดขัด มีกระสุนเพียงพอ มีสื่อเกาะที่เข้ากับสถานการณ์ หรือมีเฮลิคอปเตอร์ไว้ส่งกลับตอนบาดเจ็บหรือตาย เป็นต้น ในส่วนของ Management โดยภาพรวมต้องดี ใช้ระบบคุณธรรมหรือธรรมาภิบาล และใช้วิธีการบริหารหรือการจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) ผู้บริหารต้องมีความรู้ มีประสบการณ์ และมีคุณลักษณะของการเป็นผู้นำสูง บุคลากรในองค์กรมี Morale ที่ดี และรู้จักการใช้ช่วงเวลา (Time) หรือบริหารเวลาได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

เมื่อเปรียบเทียบสิ่งที่ต้องการของทรัพยากรของหน่วยงานหลักในการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กับสภาพที่เป็นจริงแล้ว พบว่า บุคลากรมีเพียงพอ และเหมาะสมทั้งในเชิงปริมาณ และในเชิงคุณภาพ จะมีส่วนน้อยมากที่บุคลากรประพฤติตนนอกวินัย เช่น มีเรื่องชู้สาว มีการเมาสุรา หรือมีการใช้ตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบแสวงหาประโยชน์ส่วนตน ในส่วนของยุทธภัณฑ์ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องใช้สำนักงาน มีจำนวนที่เพียงพอและมีคุณภาพที่เหมาะสม มีบ้างเป็นส่วนน้อยที่ถูกตั้งข้อสงสัยในเรื่องประสิทธิภาพในการใช้งาน เช่น เครื่องตรวจจับวัตถุระเบิด จีที 200 (GT 200) เป็นต้น การบริหารและการจัดการดี เพียงแต่มีการย้ายผู้บริหารระดับกลางและระดับสูงบางตำแหน่งบ่อยเกินไป ทำให้การดำเนินนโยบายไม่ค่อยต่อเนื่อง สำหรับงบประมาณ ขวัญและกำลังใจบุคลากร และการจัดการเรื่องของเวลาต้องถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดี โดยภาพรวมของทรัพยากรแล้ว ต้องถือว่าดี มีความเพียงพอ และมีคุณภาพที่เหมาะสม สภาพที่เป็นจริงมีความสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการ

6. สมรรถนะ (Capabilities)

สำหรับสมรรถนะ ที่ควรจะเป็นหรือที่ต้องการ ของหน่วยงานหลักในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็ต้องดำเนินการเสริมสร้างสมรรถนะที่สอดคล้องกับรัฐบาล โดย The Extractive Capability จะต้องสกัดทรัพยากรของสังคมออกมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการแข่งชิงทรัพยากรต่าง ๆ จากรัฐบาลมาใช้ใช้งานได้อย่างเหมาะสม The Regulative Capability จะต้องกำหนดกฎเกณฑ์ และบังคับใช้กฎเกณฑ์ เพื่อควบคุมพฤติกรรมของบุคลากร ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ The Distributive Capability จะต้องจัดสรรหรือกระจายทรัพยากรต่าง ๆ ที่ได้รับมาให้กับหน่วยย่อยภายในหรือบุคลากร อย่างทั่วถึงและยุติธรรม The Symbolic Capability จะต้องสามารถใช้สัญลักษณ์ให้เป็นประโยชน์ ในการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างร่วมแรงร่วมใจ และ The Responsive Capability จะต้องสร้างผลผลิตที่สนองตอบความต้องการของบุคลากรภายในองค์กรและประชาชน อย่างทันเวลา และตรงต่อประเด็นของปัญหา

เมื่อเปรียบเทียบสิ่งที่ต้องการของสมรรถนะ ขององค์กรหรือหน่วยงานหลักในการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กับความเป็นจริงหรือสภาพที่เป็นจริงแล้ว สรุปได้ว่า มีการเสริมสร้างสมรรถนะที่เหมาะสม สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการ จะมีสิ่งที่ยังไม่ดีเพียงเล็กน้อยก็คือ เรื่อง การใช้ทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมเสริมสร้างขีดความสามารถในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

การอภิปรายผล

จะเห็นว่าเมื่อสรุปผลการเปรียบเทียบสิ่งที่ควรจะเป็นหรือที่ต้องการ ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กับความเป็นจริงหรือสภาพที่เป็นจริงแล้ว สิ่งที่ต้องการของปัจจัยต่าง ๆ จำนวน 5 ปัจจัย กล่าวคือ วัฒนธรรมองค์กร โครงสร้าง กระบวนการ ทรัพยากร และสมรรถนะ สภาพที่เป็นจริงมีความเหมาะสมใกล้เคียงกับสิ่งที่ต้องการ ส่วนอีก 1 ปัจจัยสำคัญ คือ นโยบาย ยุทธศาสตร์/ยุทธวิธี สภาพที่เป็นจริงยังไม่สอดคล้องใกล้เคียงกับสิ่งที่ต้องการมากเท่าที่ควร ดังนั้นเมื่อวิเคราะห์โดยภาพรวมของหน่วยงานหลักในการแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในช่วงปัจจุบันนี้ถือว่า มีพฤติกรรมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ทั้งนี้ถ้าปรับปรุงในปัจจัย นโยบาย ยุทธศาสตร์/ยุทธวิธี ให้ใกล้เคียงกับสิ่งที่ต้องการ ก็จะได้ยิ่งขึ้น และน่าจะส่งผลให้การแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสำเร็จมากขึ้น ซึ่งก็สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง และประชาชนในพื้นที่ ที่บอกว่าสถานการณ์การก่อความไม่สงบมีแนวโน้มที่ดีขึ้น ประชาชนให้ความร่วมมือกับภาครัฐมากขึ้น

การศึกษาที่ได้ดำเนินการมานี้ คงจะเป็นประโยชน์บ้างไม่มากก็น้อย เป็นที่ทราบกันคืออยู่แล้วว่า ผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการคือ การยุติเหตุร้ายรายวัน ประชาชนมีจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองของประเทศ และร่วมกันรักษาแผ่นดินให้เป็นหนึ่งเดียวบนความหลากหลายวัฒนธรรม และวิถีชีวิตท้องถิ่น (พหุสังคม) สามารถสถาปนาอำนาจรัฐได้เข้มแข็งเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับเชื่อถือศรัทธาของทุกหมู่เหล่า ก่อให้เกิดความสงบและสันติสุขขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างยั่งยืนตลอดไป

เอกสารอ้างอิง

- ดิน ปรัชญพุทธิ. (2551). “ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration Theory)”. เอกสารการบรรยาย. สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2551). “ประชาเสวนา : กระบวนการสู่ทางออกในปัญหาความรุนแรงของภาคใต้ Citizens dialogue : The way out of the Southern Thailand violence”. *วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 14 (1) (มกราคม – มีนาคม 2551) : 1-15.
- ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. (2554). “การก่อความไม่สงบในสามจังหวัดภาคใต้”. ค้นจาก: www.deepsouthwatch.org, 1 กันยายน 2554.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2547). *นวัตกรรมความมั่นคง: ระบบงานความมั่นคงใหม่*. กรุงเทพฯ : อนิเมทกรุ๊ป.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2551). “ความมั่นคงศึกษา : การก่อการร้าย & การก่อความไม่สงบร่วมสมัย”. คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2553). “การก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย”. *จุลสารความมั่นคงศึกษา*. (73) สถาบันการข่าวกรอง สำนักข่าวกรองแห่งชาติ, กรุงเทพฯ.
- สุรยุทธ์ จุลานนท์. (2553). “นโยบายรัฐบาล”. ค้นจาก: www.southpeace.go.th, 20 มกราคม 2553.
- Cargo, Duncan Mc. (2007). *Rethinking Thailand's Southern Violence*. edited by National University of Singapore Press.
- Thompson, James D. (1967). *Organizations in Action: Social Science Bases of Administrative Theory*. New Brunswick, New Jersey: Transaction Publishers.